

Mediacja w praktyce i jej znaczenie
dla ochrony PRAW DZIECKA

ROZMOWA zamiast SPORU

ADW. BEATA CHODOROWSKA - KĘCIK, 15

ROZMOWA zamiast SPORU

- **SPÓR - KONFLIKT**
 - **ROZMOWA - DIALOG**
 - **MEDIACJA**
 - **PRAWA DZIECKA**
-

Agenda

- KONFLIKT w szkole i REAKCJE uczestników
 - MEDIACJA jako sposób na rozwiązanie KONFLIKTU + praktyczne NARZĘDZIE do urzeczywistnienia PRAW DZIECKA
 - Cele edukacyjne szkoły i odpowiedzialność za BUDOWANIE KULTURY DIALOGU
-

Konflikt w szkole - co to oznacza ?

**Każdy konflikt to okazja
do uczenia się !**

Szkoła jako miejsce KONFLIKTU

- Szkoła to miejsce, w którym KONFLIKTY są **NATURALNE**
 - Występują codziennie w różnych konfiguracjach
 - KONFLIKT sam w sobie nie jest ZŁY, zła może się okazać reakcja - **ESKALACJA KONFLIKTU** (schody Glasla) albo **UNIKANIE GO!**
 - Chroniąc dziecko przed konfliktem, nie nauczymy go rozwiązywać sporów!
-

Wartość KONFLIKTU

- Każdy konflikt UCZY, dlatego każdy konflikt należy szanować i wykorzystać
 - Jeżeli jest KONFLIKT to są też POTRZEBY
 - Czy umiemy je nazwać, określić ?
 - Ważne aby umieć powiedzieć **co jest dla mnie ważne** = aby to się stało musimy POROZMAWIAĆ = **ważna jest ROZMOWA**
-

Konflikt w szkole - co to oznacza ?

- Nie ważna jest konfiguracja konfliktu.
- Ważne jest to, że:

**Każda ze stron chce zostać
usłyszana i zrozumiana !**

Współodpowiedzialność DZIECKA

Czy uczeń może nauczyć się DIALOGU, współodpowiedzialności, jeżeli każdy konflikt w jego szkole rozstrzygany jest wyłącznie decyzją dorosłego?

- Włączenie DZIECKA do rozmowy nie oznacza, że „dziecko decyduje”, ale „dziecko ma prawo zostać potraktowane jako PODMIOT, którego doświadczenie i zdanie mają znaczenie.”
-

Dobra ROZMOWA daje ZROZUMIENIE

Jak to OSIĄGNAĆ ?

- Umiejętność ZROZUMIENIA drugiej osoby polega na przejściu od pytania: „Co/Czego ty chcesz?” do: „Dlaczego tego chcesz?” = Wychodzimy z OCZEKIWAŃ, a wchodzimy w **ROZUMIENIE POTRZEB drugiej strony.**
 - Za każdym zachowaniem kryje się POTRZEB
 - Ważne jest aby **zabezpieczyć** POTRZEBY **obydwu STRON**, a najpierw **zrozumieć** te POTRZEBY!
-

Wysłuchać ≠ pozwolić mówić

- „Wysłuchać” to nie to samo, co „pozwolić mówić”.
- Dorosły często mówi: „przecież go wysłuchałem”, ale jednocześnie podczas rozmowy poprawiał dziecko, przerywał, oceniał albo tłumaczył mu: „Nie powinieneś się tak czuć.”

!!! Jedną z największych POTRZEB DZIECKA w KONFLIKCIE jest nie tylko możliwość powiedzenia czegoś, ale doświadczenie, że zostało zrozumiane !!!

ROZMOWA Z DZIECKIEM

- „Czy dorosły potrafi wejść z dzieckiem w **ROZMOWĘ**, w której nie korzysta wyłącznie ze swojej **pozycji**?”
 - Nie chodzi tu o zacieranie **RÓL**, chodzi o to, by nauczyciel potrafił powiedzieć do dziecka: „**Chcę zrozumieć jak Ty widzisz tę sytuację.**”
 - Dla dziecka jedno takie zdanie może mieć ogromne znaczenie.
-

Przykład - jak pokazać dziecku, że je rozumiemy

- Jeśli uczeń mówi : „Ten nauczyciel zawsze mi dokucza” to zamiast mu odpowiedzieć: „Na pewno nie zawsze” albo „jestem przekonany, że nie zawsze”

Warto zastosować **ODZWIERCIEDLENIE:**
„Rozumiem, że masz poczucie, że jesteś traktowany inaczej niż inni”.

W ten sposób pokazujemy dziecku, że rozumiemy **jego PERSPEKTYWĘ !**

Rozstrzyganie vs. rozwiązywanie sporu

- Gdy próbujemy rozstrzygnąć SPÓR zwykle zadajemy pytanie: „**KTO ZAWINIŁ?**”
- Gdy chcemy rozwiązać SPÓR w sposób polubowny - przez MEDIACJĘ, zaczynamy rozmowę i pytamy:

„**Co się wydarzyło?, Kogo to dotknęło?**

Co jest dla Was ważne? Czego potrzebujecie?

Co możemy zrobić, żeby sytuację naprawić?”

MEDIACJA jako REAKCJA na konflikt

- **mediacja** ≠ rozstrzyganie sporu przez inną osobę
 - mediacja to sposób **polubownego rozwiązywania sporu**, to **ROZMOWA** uczestników konfliktu z udziałem mediatora, to opowiedzenie o swoich **POTRZEBACH** i znalezienie **ROZWIĄZANIA** satysfakcjonującego obydwie strony konfliktu - **przez strony konfliktu z pomocą bezstronnej osoby trzeciej**
-

Co robi mediator?

- Daje każdej stronie czas na **opowiedzenie swojej perspektywy**
 - Daje przestrzeń do **słuchania**
 - **Porządkuje i ułatwia rozmowę**
 - Pomaga **szukać wykonalnych rozwiązań - ustaleń**
-

OCHRONA PRAW DZIECKA

Nasze skojarzenia: **Przepisy - obowiązki szkoły - procedury reagowania na przemoc**

Tymczasem prawa dziecka realizują się także w **zwykłej ROZMOWIE**

Wtedy, kiedy dorośli zamiast natychmiast oceniać – **WYSŁUCHUJE**

Kiedy zamiast narzucać rozwiązanie – **zaprasza do jego poszukiwania**

Kiedy zamiast pytać wyłącznie „kto zawinił?”, pyta również „**co się wydarzyło, kogo to dotknęło i czego teraz potrzebujecie?**”

Konwencja o ochronie praw dziecka ONZ 1989r.

- PRAWO DO BYCIA WYSŁUCHANYM I ZROZUMIANYM
 - PRAWO DO WYRAŻENIA WŁASNEGO ZDANIA
 - PRAWO DO RÓWNOŚCI I POSZANOWANIA WŁASNEJ GODNOŚCI
 - PRAWO DO OCHRONY PRZED PRZEMOCĄ
 - PRAWO DO PRYWATNOŚCI
 - PRAWO DO ROZWOJU OSOBOWOŚCI I ZDOLNOŚCI SPOŁECZNYCH
 - PRAWO DO ZABEZPIECZENIA NAJLEPIEJ POJĘTEGO INTERESU DZIECKA
-

1. Jakie konkretnie prawa dziecka wspiera mediacja?

Prawo dziecka	Podstawa prawna	Jak realizuje je mediacja?
Prawo do bycia wysłuchanym	Art. 12 Konwencji	Dziecko ma możliwość wyrażenia swojego zdania, potrzeb, obaw i oczekiwań. Jego głos jest traktowany poważnie.
Prawo do swobodnego wyrażania opinii	Art. 13	Dziecko może opowiedzieć o swoich emocjach i własnym postrzeganiu konfliktu bez obawy przed oceną.
Prawo do poszanowania godności	Art. 28 ust. 2 oraz art. 40	Mediacja promuje dialog bez upokarzania, poniżania i etykietowania dziecka.
Prawo do ochrony przed przemocą	Art. 19	Może zapobiegać eskalacji konfliktów, agresji psychicznej i fizycznej oraz sprzyjać tworzeniu bezpiecznych relacji.
Prawo do zabezpieczenia najlepszego interesu dziecka	Art. 3	Rozwiązania powinny uwzględniać dobro dziecka, jego bezpieczeństwo i potrzeby rozwojowe.
Prawo do równego traktowania	Art. 2	Każde dziecko powinno mieć możliwość wypowiedzenia się niezależnie od statusu, pochodzenia czy innych cech.
Prawo do prywatności	Art. 16	Poufność mediacji, w granicach prawa i bezpieczeństwa dziecka, chroni przed niepotrzebnym ujawnianiem spraw osobistych.
Prawo do rozwoju osobowości i zdolności społecznych	Art. 29	Dziecko uczy się odpowiedzialności, empatii, współpracy, komunikacji oraz pokojowego rozwiązywania sporów.

DIALOG w MEDIACJI

- **POZWÓL MÓWIĆ DZIECKU**
 - **SŁUCHAJ UWAŻNIE I CIERPLIWIE**
 - **NIE ZAPRZECZAJ WYPOWIEDZIOM DZIECKA
NAWET JEŚLI SIĘ Z TYM NIE ZGADZASZ**
-

DIALOG w MEDIACJI

- **PILNUJ KULTURY ROZMOWY**
 - **ZAWSZE BIERZ POD UWAGĘ JAKIE SĄ RZECZYWISTE PRAGNIENIA DZIECKA - jego POTRZEBY**
 - **POZWÓL DZIECKU NA WSKAZANIE ROZWIĄZAŃ ADEKWATNYCH DO TYCH POTRZEB**
-

ZAPRASZAJĄC dzieci do stołu

- Pokazujemy im, że ich **GŁOS** jest dla nas ważny
 - Aktywnie słuchając ich, pokazujemy, że ich rozumiemy
 - Uczymy ich **ROZMOWY**, wchodzenia w **kulturę DIALOGU**
 - Uczymy ich **odpowiedzialności** za podjętą **DECYZJĘ**
 - Jeśli uczniowie otrzymają szkolenie i **STAŁE WSPARCIE DOROSŁYCH**, będą mogli pomagać swoim rówieśnikom rozmawiać i zacząć sami rozwiązywać **KONFLIKTY!**
-

Co uczniom daje MEDIACJA?

Podczas mediacji uczeń uczy się:

- Przedstawiać własne stanowisko bez odbierania głosu drugiej osobie
 - Rozróżniać sprzeciw wobec pomysłu od ataku na człowieka
 - Słuchać RACJI, z którą się nie zgadza
 - Uczestniczyć w PODEJMOWANIU DECYZJI
 - Szukać rozwiązania uwzględniającego prawa i potrzeby innych
 - Przyjmować ODPOWIEDZIALNOŚĆ za wskazane rozwiązania
-

Po co mediacja w oświacie ?

MEDIACJA nie tylko rozwiązuje konflikt →
Mediacja realizuje cele edukacyjne - uczy:

- **AKTYWNEGO SŁUCHANIA i EMPATII**
 - **KOMPETENCJI DEMOKRATYCZNYCH**
 - **KULTURY DIALOGU , RÓWNOŚCI**
 - **ODPOWIEDZIALNOŚCI i SZACUNKU**
-

Mediacja a PRAWA DZIECKA

- Mediacja okazuje się być nie tylko metodą rozwiązywania konfliktów, ale także **sposobem praktycznego urzeczywistniania praw dziecka.**
 - Dziecko, które doświadcza szacunku dla własnego głosu, uczy się również szanować głos drugiego człowieka.
-

Wskazania Rady Europy

- MAMY ODCHODZIĆ od modelu: „**zdarzenie** → **sprawca** → **kara**”
 - uczniowie powinni być **aktywnie włączani** w działania ograniczające konflikty i przemoc, w tym poprzez formalne **programy mediacji rówieśniczej** i odpowiednie **szkolenie mediatorów-uczniów**
-

Model tradycyjny vs. mediacyjno - naprawczy

Model tradycyjny

Kto zawinił?

Kto złamał zasadę?
sytuacja?

Jaka kara?

Kto rozstrzygnie?

decyzja dorosłego

Model mediacyjno-naprawczy

Co się wydarzyło?

Kogo i w jaki sposób dotknęła

Jakie są potrzeby stron?

Jak można naprawić sytuację?

udział zainteresowanych

Edukacja oparta na DIALOGU ...

Rada Europy konsekwentnie od co najmniej kilkunastu lat zmierza w stronę edukacji opartej na **dialogu**, **partycypacji** i **nieprzemocowym rozwiązywaniu konfliktów**, a w 2026 r. **mediacja** została już wskazana wprost jako jedno z **narzędzi szkolnych**.

Mediacja $\neq$ brak GRANIC

- Mediacja nie oznacza, że wszystko można NEGOCJOWAĆ
 - SZKOŁA nadal ma ZASADY, **OBOWIĄZEK BEZPIECZEŃSTWA i ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA UCZNIÓW**
 - Nie mediujemy np. Czy wolno stosować przemoc?
 - Możemy natomiast mediować: **jak naprawić RELACJĘ po zdarzeniu, jak ZADOŚĆUCZYNIĆ, jak zapobiec kolejnemu konfliktowi**
-

Kiedy nie wolno mediować ?

- Nie każda sytuacja nadaje się od razu do mediacji.
 - Szczególnej ostrożności wymagają przypadki PRZEMOCY, ZASTRASZANIA, POWAŻNEJ NIERÓWNOWAGI SIŁ, PRZEMOCY SEKSUALNEJ, czy też sytuacje, w których dziecko po prostu boi się drugiej strony.
 - W takich sytuacjach pierwszeństwo ma **bezpieczeństwo dziecka**, a nie doprowadzenie stron do ugody.
-

PODSUMOWANIE - Co mediacja daje dziecku w praktyce?

- Najważniejsza jest zmiana pozycji DZIECKA:
z PRZEDMIOTU decyzji dorosłych na PODMIOT - aktywnego uczestnika rozwiązywania konfliktu.
 - W mediacji dziecko, odpowiednio do swojej dojrzałości i przy zachowaniu dobrowolności, może **współtworzyć rozwiązanie - WSPÓŁDECYDOWANIE.**
-

KONKLUZJA:

Jeśli szkoła pokazuje dziecku, że konflikt można rozwiązać przez **RÓZMOWĘ**, to uczy je nie tylko **mediacji**, ale także: **współodpowiedzialności**, **szacunku do drugiego człowieka**, **szacunku do własnych praw** oraz **pokojowego funkcjonowania w różnorodnej wspólnocie!**

KONKLUZJA:

Nie wystarczy uczyć dzieci o ich prawach.

Trzeba stworzyć im **możliwość doświadczenia** tych **PRAW** – a mediacja jest jednym ze sposobów, by to osiągnąć.

Dziękuję za uwagę !

**TEL. 505 964 968,
BIURO@MEDIACJEKRAKOW.COM,
WWW.MEDIACJEKRAKOW.COM**

PRZYJAZNY MEDIATOR

ADW. BEATA CHODOROWSKA-KĘCIK
ACUERDO, ORDEN Y PAZ